

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium duklianskych hrdinov, Komenského 16, Svidník
4. Názov projektu	Zvýšenie čitateľskej, matematickej, finančnej a prírodovednej gramotnosti na Gymnázium duklianskych hrdinov vo Svidníku
5. Kód projektu ITMS2014+	312011V690
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	22. 03. 2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Učebňa cudzích jazykov
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Vlasta Volčková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	http://www.gdh.sk/kluby

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia:

„Čítanie ľubo plinúce, prirodzené a k učeniu, ponevadž ho predchádzať musí dokonalé pochopenie veci tej, o čítanie to vlastne, zastupuje ústne prednesenie toho, kto knihu, ktorá sa číta, spísal a smyslu a s jeho citom diať sa má.“

Čitateľskú gramotnosť možno bez akýchkoľvek pochybností považovať za jednu z kompetencií, ktoré by si mal žiak ale aj o schopnosť vykonávať ďalšie činnosti, ktoré so zvládnutím napr. o schopnosti učiť sa, kriticky zhodnotiť rôzne typy textov a schopnosti vykonávať pracovné úlohy, prostredníctvom prijímania a odovzdá (napr. e-mailové správy, správy posielané prostredníctvom mobilných aplikácií, atď.)

klúčové slová:

čitateľská gramotnosť, poznatky, učebné úlohy, typy textov.

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Na začiatku stretnutia boli kolegovia informovaní o téme stretnutia.

Úlohy z oblasti čitateľskej gramotnosti Cieľom štúdie PISA je zistiť, aká je úroveň čitateľských zručností 15-ročných žiakov v každej zo zúčastnených krajín. Každá z otázok,

ktorá je do testovania zaradená, sa zameriava na konkrétnu čitateľskú zručnosť, pričom riešiteľ testu má vziať do situácie, ktorá má byť veľmi podobná skutočnej situácii, o ktorej žiaci v tomto veku čítajú (či už v škole, alebo mimo nej). Každá otázka v štúdiu PISA sa skladá z troch základných častí: stimul (podnet) – uvádza žiaka do problematiky, poskytuje mu zdroj informácií, pokyny – opisujú žiakovi spôsob, akým má na otázku odpovedať, otázka. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť aj terminológiu viažucu sa na testovacie položky. Pod pojmom úloha rozumieme súbor otázok, viažucich sa na jeden podnet. Preto je v štúdiu PISA potrebné rozlišovať pojmy úloha a otázka.

Uvoľnené úlohy Po ukončení každého cyklu štúdie sa niektoré z testovacích úloh hlavnej domény zverejňujú. Tieto úlohy už v ďalších cykloch testovania PISA nebudú zaradené. Odbornej verejnosti sa týmto spôsobom na praktických príkladoch prezentuje filozofia štúdie PISA a spôsob jej realizácie. V nasledujúcej časti budeme prezentovať úlohu z oblasti čitateľskej gramotnosti, ktorá bola v roku 2018 zaradená do hlavného merania štúdie PISA 2018. Jednotlivé otázky vybrané z elektronického testovacieho systému reprezentujú štandardný formát otázok zaraďovaných do merania PISA. Charakteristika jednotlivých otázok uvedená v tabuľkách nadväzuje priamo na Rámec čitateľskej gramotnosti. Ku každej otázke uvádzame percentuálne zastúpenie úspešných riešiteľov, a to nielen v rámci Slovenska, ale aj v porovnaní s vybranými krajinami a priemerom OECD.

Klasifikácia typov textov / textových tried z jazykovedného hľadiska

Vo všeobecnej jazykovede sa na klasifikáciu jednotlivých typov textov používal termín funkčný štýl, ktorý vychádzal zo štrukturalizmu Pražskej školy, a ktorý klasifikoval jednotlivé texty do istých skupín na základe kritéria všeobecných spoločenských oblastí (beletristika, publicistika).

Hlavným predstaviteľom tejto školy bol B. Havránek, ktorý definoval funkčné štýly na základe spoločensky relevantných rozdielov v používaní jazyka (Fleischer/Michel 1977:25). Podľa tohto kritéria rozdelil písomný prejav do štyroch hlavných funkcií, ku ktorým priradil jeden funkčný štýl, resp. funkčný jazyk. Išlo teda o nasledovné funkčné štýly: 1. funkčný štýl bežného jazyka (konverzačný štýl), 2. funkčný štýl úradného jazyka (direktívny štýl), 3. funkčný štýl vedeckého jazyka (poznávací štýl), 4. funkčný štýl beletristického jazyka (umelecký štýl). Zaujímavým faktom vtedajšej štylistiky bolo vylúčenie funkčného štýlu publicistiky pre jeho údajnú nejednotnosť (tamtiež). Podľa tejto klasifikácie by sme nami vybrané texty, napr. žiadosť o právnu pomoc mohli sčasti zaradiť do funkčného štýlu direktívny. Sčasti z toho dôvodu, že žiadosť o právnu pomoc implikuje síce úradný jazyk, direktívu, ale direktívny štýl podľa nás nezahŕňa explicitne aj apelatívnu funkciu. Pri výsluchu poškodeného ide síce opäť o štýl direktívny, ale nie je tu zahrnutá informatívna funkcia, nejde tu o nijaké nariadenie orgánov, ale o presun informácií z jedného (nižšieho) orgánu do druhého (vyššieho) alebo naopak.

Ak by sme teda vychádzali z tejto klasifikácie, jazyková analýza by presahovala jej rámec, pretože „štýly“ našich textov sa prelínajú, nehovoriac o zistení dominantnej funkcie, potrebnej pri preklade textov. V bývalej NDR sa problematikou funkčných štýlov zaberala sovietska germanistka Elise Riesel, ktorá však už vo svojom diele „Deutsche Stilistik“ rozšírila pôvodné delenie funkčných štýlov o funkčný štýl publicistiky (Eroms 2008:108). Teória funkčných štýlov je však v posledných desaťročiach vystavená kritike hlavne pre existenciu ďalších komunikačných jednotiek v jazyku, ktoré nie možné zaradiť do jedného funkčného štýlu. Podľa súčasných lingvistov (Michel 2001:21) nie je dôležité kritérium všeobecných spoločenských oblastí (publicistika, veda), ale štruktúra a funkcia jednotlivých textových tried. Teória funkčných štýlov sa v súčasnej jazykovede, hlavne v textovej lingvistike, považuje za prekonanú. 13 Po komunikačno-pragmatickom obrate v 70. rokoch

20. st. vznikajú nové disciplíny, ktoré sa zaoberajú textom, jeho zákonitosťami a pod. Ide o textovú lingvistiku, sociolingvistiku, psycholingvistiku. Štylistika sa zaradila bez väčších problémov do komunikatívne orientovanej lingvistiky resp. do pragmatickej štylistiky (B. Sandig). V 90. rokoch 20. st. začína štylistika znova „ožívať“ v tom význame, že v dôsledku komunikačno-pragmatického obratu, kedy bol štýl vytlačený do úzadia, sa znova dostáva do popredia. Svedčia o tom viaceré publikácie, napr.: W. Fleischer / G. Michel / G. Starke: Stilistik der deutschen Gegenwartssprache z roku 1993. Štýl sa v nemeckej jazykovede definoval ako súbor charakteristických znakov subjektívneho prejavu autora v texte a štylistika ako jazykovedná disciplína sa priradzuje len disciplíne, skúmajúcej beletristické texty. V súčasnosti sa predmet výskumu štylistiky rozšíril z prevažne beletristicky orientovaných textov na texty vo všetkých komunikačných oblastiach a situáciách (Michel 2001:19). Textová lingvistika sa zaoberá otázkami textovej analýzy, klasifikáciou textov a pod. Na rozdiel od štylistiky sa textová lingvistika orientuje na prvky, ktoré nezávisia od subjektu, ale ktoré sú typické pre každý druh textu. Viehweger (1991:138) definuje textové typy ako teoretickú kategóriu k vedeckej klasifikácii textov, zatiaľ čo textové triedy sú podľa neho zamerané na empirickú klasifikáciu textov. Rozlišuje nasledovné textové typy: 1. publicistický text 2. ekonomický text 3. politický text 4. právny text: texty zákonov, zmluvy a pod. 5. vedecký text, ktorý zahŕňa prírodovedné a spoločenskovedné texty. a textové triedy: - normatívne texty s normatívnou funkciou: zákony, stanovy, splnomocnenia, zmluvy, - kontaktné texty s kontaktnou funkciou: blahoželanie, kondolenčné listy, - skupinové texty so skupinovou funkciou: skupinové piesne, hymny, - poetické texty s poetickou funkciou: báseň, román, - sebareprezentačné (sebareflexné) texty so sebareprezentačnou funkciou: denník, autobiografia, - vyzývacie texty: požiadanie – písomná prosba, žiadosť, programy politických strán, komentáre - prechodná trieda: dominujú 2 funkcie súčasne: požiadanie a prenos informácií 14 - texty s dominantnou vecnou informáciou: informačný transfer – správa, predpoveď počasia, vedecké texty. Podľa tejto charakteristiky by sme mohli náš text – napr. výsluch poškodeného, zaradiť z hľadiska textového typu do štvrtej skupiny. Uvedená klasifikácia textov však nerozlišuje texty normatívneho a aplikačného charakteru, ani texty písomnej či hovorenej formy, čo je pre následný preklad takýchto textov smerodajné. Jednotlivé textové typy majú všeobecný charakter a nezahŕňajú typické znaky ani dominantné funkcie jednotlivých nami vybraných textov. Porovnajme napr. výsluch poškodeného alebo svedka so žiadosťou o právnu pomoc. Obidva texty patria podľa vyššie uvedenej klasifikácie do právnych textov, avšak ich odlišná funkcia, v prvom prípade informatívna, v druhom apelatívna, signalizuje odlišnosť formálnych aj obsahových znakov, ktoré daný textový typ nezohľadňuje. Jazyková charakteristika textov na úrovni klasifikácie textových typov sa pre našu analýzu ukázala z vyššie uvedených dôvodov ako neadekvátna. Prínosnejšia pre našu analýzu je podľa nás klasifikácia textov do textových tried, ktorá je zameraná na konkrétne reálne texty a ktorá potvrdzuje teóriu Michela o tom, že texty je možné jednoznačnejšie a exaktnejšie charakterizovať na úrovni textových tried. V podobných intenciách môžeme uvažovať aj pri funkčných štýloch, ktoré sa tiež ukázali pre našu analýzu ako neadekvátne. Zistili sme, že pre jazykovú charakteristiku textov akéhokoľvek druhu je prínosná ich analýza na úrovni textových tried. Na plánovanú analýzu sme si vybrali text hlavného pojednávania, protokolu z pojednávania, ktorý obsahuje uznesenie o vykonaní hlavného pojednávania a uznesenie o otvorení konania na zabezpečenie dôkazu, ktorý pozostáva aj z výsluchu svedka.

Normatívne texty

K prvej skupine patria texty, ktoré odôvodňujú všeobecné normy, napr. zákony, predpisy, verejno-právne ustanovenia, texty s individuálnymi normami, napr. zmluvy, stanovy

združení ako aj texty s kombináciou oboch textových typov, napr. všeobecné obchodné podmienky. Pri tejto skupine textov je neprípustný zásah na úrovni makroštruktúry.

13. Závěry a odporúčania:

Cieľom bolo vysvetliť podstatu fungovania procesov aktívneho učenia sa a ponúknuť možnosti ich poznania a zlepšovania. Vychádzali sme zo skúseností, že je potrebná najprv dobrá teória a potom jej aplikácia v reálnej praxi, ako pri tvorbe úloh, tak aj pri práci s rôznymi textami. Pokračovaním je samozrejme zhodnotenie, vylepšenie a opakovanie. Niekedy je treba opäť siahnuť po teórii a zistiť, ako inak a lepšie. A tak je kruh učenia sa nekonečný.

14. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Natalija Kravčenko
15. Dátum	24. 03. 2021
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	PhDr. Vlasta Volčková
18. Dátum	25. 03. 2021
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu